

Jan hrobník.

Vesnická povídka ve verších.

Napsal VI. Syrokmla. Přeložil V. Pakosta.

naší více v mladém žití
jinší býval ruch:
každý uměl vesel býti,
každá dívka jaré kvítí,
junák čilý druh!

Dnes žé lidem chytrost vládne,
je to naše žití chladné,
hasne blaha zář!
Sporým květem louka zkvítá,
zakrsaly klasy žita,
zbledla lidská tvář!

V jeseni dřív aneb z jara
byly krásné dni;
v práci, v potu — mysl jará,
při zábavě — srdce hárá,
až to v krčmě hřmí!

Dnes však lidé nejsou tací,
vlažní k sklence, vlažní k práci —
vím nač stačí, vím!
Předci dělní, staří v hrobě,
vyspávají na hřbitově
spánkem odvěkým!

Půjdu k nim a na mohyle
slzou zrosím hled;
s džbánem medu k nim se schýle
pohovořím sladce, mile
s lidmi dávných let.

I.

Tak nade hroby tmavou nocí tesknou
se bludičky a meteory lesknou,
tak minulosti naší přehlí dnové
nám vždy se jeví v záři purpurové,
ač také byli zeela obyčejní,
ač stejný lid byl, i my byli stejní,
n svět i člověk měl týž osud cele;
na nebi mraky, trudu vrásky v čele,

a také někdy ranní záře milá
 zaplála v srdce, mraky zaplašila
 a opět v mlhách pohasnula brzy;
 déšť s nebe sprchal, v očích plály slzy.
 Tak se to stále na tom světě střídá:
 za chvílkou štěstí v patách trud-a bída; —
 a přece záře minulosti zlatá
 ten mrak i tesknost zraku zastřít chvátá,
 že když se mysl ponoří v ty časy,
 hned srdci volněj — Bůh to suď, proč asi!
 Rok dávno zašlý podivné má vnady!
 vždyť v jitru mládí byl nám druhem všady,
 a tam ti lidé proto jsou nám milí,
 že v našem žití druhdy svědky byli
 té první pouti — kdy jsme reci malí
 se za neznámým cílem předbíhali,
 tu za motýlky, tu za květinkami,
 za vším, co krásné a co oko mámí,
 za vším, co těší, srdci drahým spolu. —
 Leč nyní nijak — člověk, dítě bolu,
 zakusiv světa, smutně hlavu schýlí
 a nešťastnějším, zmoudřev, každou chvílí;
 břemeno těžké cesty dlouho nesa,
 kdy síla mizí, že již skoro klesá,
 a všude trní bodá jej a hloží,
 zná cíl jen jeden — hrob, kde kosti složí.

II.

Žitřenko svatá mého žití rána!
 tys byla chmurná, smutná, uplakána,
 taková právě jak mé žití chudé,
 jak dnešní den můj, zítřejší jak bude.
 A přece, nevím proč? v tak nevídané
 mně záři jasné vzpomínku tvá plane;
 a když se vnořím v jasno oné záře,
 spatřiti toužím dávno známé tváře,
 i místa, kde mi vykvetla slasť mnohá,
 kam však už nyní nevkročí má noha.
 A často smuten oči v dálku hroužím,
 po mlhovitém její modru toužím;
 tam po těch střechách, kde byl život blahý,
 kde známých svatyně vítaly mé prahy,
 tam po tom vánku, lukách v senoseči,
 tam po těch lidí pobledu i řeči,
 s nimiž jsem druhdy trávil život chudý,
 chléb s nimi sdílel, radosti i trudy . . .

Kdy ruce bolí prací utýrané,
 kdy tepna slábne, div že neustane,
 povzdechne člověk: Ach můj Bože milý!
 tam bych snad opět nabyl dávné síly,
 jediný pohled v tváře drahé země
 stydoucí srdce rozjařil by ve mně...
 Ó směšné snové! vyinyšlené báje!
 Vždyť čas i život prošel též ty kraje:
 a drubdy milou pod doškami střechu
 pokryla plíseň neznámého mechu;
 i stromky, jež jsem rád jak bratry míval,
 v postavy jiné změnil časů přival. —
 Ó co mně do nich? trudná mysl moje
 v nich chtěla spatřit staré známé svoje,
 leč z jejich větví cizota jen zeje;
 tam dnes i vítr zcela jiný věje;
 kostelní zvony zcela jinak hučí,
 jeden jest puklý, druhý divně zvučí...
 A lidské tváře? tyť jak blána bílá!
 v ně každá chvíle stopy proměn vryla.
 Děvuška matkou — dítěti chystá lůžko;
 co bylo děckem — dorůstá již v muže,
 co bylo mužem — dnes již hlava sivá,
 co bylo starcem — v hrobě odpočívá.
 Toť lidé cizí... neznám jich, v mé hrudi
 mně pohled na ně jenom bolest budí!
 Vzpomínka se mi ku vzpomínce pojí —
 to nejsou oni, nejsou lidé moji!
 Hluboké rýhy, vrásky v každé tváři,
 snad stopy chorob, útrap nebo stáří;
 hlas dívčí jindy zvonek vystříbřený,
 dnes ostře zvučí z prsou mladé ženy,
 hlas muže silný, jenž zněl drubdy měkce,
 dnes v ústech kmeta šišlá jen a šepce. —
 slyším jej, slyším, vzpomínám si v duchu,
 než cizí zvuky jsou to mému sluchu.
 A srdce lidská — ó jak změnila se!
 Jinocha zřel jsi v nadšení a kráse,
 zda dnes jej poznáš? — Jaká v duši změna,
 jak samolibá, jaká uzavřena!
 Viděl jsi k nebi povznášené oko,
 a četl víru v srdci přehluboko,
 a jaká láska v nádrhu tom se kryla,
 tak obětavá, vroucí, taká milá!
 Leč čeho mrazem zhubiti s to není
 hřích, zloba lidská, světa pokušení?
 Hle již v tom nádrhu i v té hlavě vládne
 nevěra děsná, srdce pusté, chladné!

O jenom poslyš, jak se rouhá všemu:
 své dávné víře, Bohu, srdci svému . . .
 Ať mi jde s očí! já ho nechci znáti!
 a já chtěl duchem jeho pookřáti! . . .
 Ó kolikráte jeho pohled známý,
 kdy časy dávné táhly myšlénkami,
 v růžové záři, s lící usměvavou,
 jak červánky se vznášel nad mou hlavou! . . .
 To ňas, ne člověk! . . . Ó proč v děsné stíny
 zahalil obraz můj mně bez příčiny
 mladosti jaré, kdy se hlava chýlí,
 zdroj, k němuž spěchám, že mi dodá síly,
 že zoufalému srdci těchu vleje,
 že dávným ohněm zas mě rozehřeje?! . . .

Ó běda! běda! bol mi srdce chvátí,
 že včerejší den už se nenavráti!
 Včerejší lidé dnes už za své vzali,
 časy se mění, budoucnost se kali . . .
 Chceš zastavit času odlet stálý?
 Minulost skoumej, ale jenom z dále.

III.

Čest-li vám libo, na malou chvíli,
 nakloňte sluchu, přátelé milí:
 způsobem starým, v přátelském kruhu,
 povídku povím z domácích luhů,
 kterou jsem slyšel v podání lidu,
 prosté jak vznikla ve visky klidu.
 Smějte se, plačte — co se vám líbí,
 chvalte, co dobré, promiňte chyby.

(Pokračování.)

Jan hrobník.

Vesnická povídka ve verších.

Napsal VI. Syrokomla. Přeložil V. Pakosta.

(Pokračování.)

IV.

Let padesáte, ba snad více tomu,
 žil ve vsi jiných z bohatého domu,
 veselý, jarý — jeden z oněch lidí,
 jichž srdce ve všem jenom radost vidí;
 že Bůh mu určil snášet osud krušší,
 k čemu kdy přilnul, přilnul s celou duší:
 ku každé práci ochotně se mýval,
 při pluhu vesel, kdy pot s čelá splýval,
 a jako k práci tak i ku zábavě
 lnul s celou duší, všecky bavil hravě,
 neb uchystané míval ve dne v noci
 hruď k obejmutí, ruce ku pomoci.
 A proto všickni Jana rádi měli
 a zaneprázdnen býval přes rok celý;
 tu ten, tu jiný to neb ono žádal
 a Jeník všecko ruče obstarával.
 Rád měl svou vísku, jí se honosíval,
 dětinnou láskou rodiče své ctíval,
 měl rád svá pole, trávonosné nivy,
 měl rád i potok jasný, švitořivý,
 měl rád své lesy, nuzné chaty, luhy
 a srdce byl by sdělil se šoudruhy,
 i k smrti rád měl hezké, mladé děvy,
 kaplici, hřbitov, hospodu i zpěvy . . .

A touto láskou ku své rodné zemi,
 byl nejšťastnějším ve vsi mezi všemi:
 neb v srdci míval zvláštní pocit těchy,
 kdy s lidem v obci sdílel slast i vzdechy;
 žít s každým v shodě, míti sdílnou duši,
 to jak kdy srdce dvojnásobně buší.
 Tak jestli někdo ve vsi zemřel časem —
 Jan jako dítě zaplakal si hlasem,
 v člověku cizím, jež dech smrti schvátí,
 jak byl by otce, nebo matku ztratil;
 on hrob mu kope, rakev zhotovuje,
 při pohřbu žalnou píseň prozpěvuje,
 a zří-li chudé nad chudasem lkáti,
 on za ně často i ten pohřeb pláti.

Za to kdy ve vsi tančilo se, pilo,
 za sedmou horu Jana slyšet bylo:
 tu zpívá, výská, tu se v kole točí
 a radost září z modrojasných očí.
 On na veselkách starosvatem bývá,
 na „panské“ orat prvý přijíždívá,
 sekáčem předním bývá v senoseči,
 on zdatným v práci jako v žertu, řeči.
 Než na tom světě podivné jsou zmatky:
 tak časem v letě došlo na šarvátky,
 neb malá víska o samotě byla
 a s cizí půdou těsně hraničila.
 Tu často soused ve příhodné době
 kus louky zkosí, přiorává sobě,
 neb kvačky pustí na pozemek veský —
 povstanou hádky, vyhrůžky a stesky;
 patrná křivda, rychle se to spraví,
 hned choutka: střepů nadělati z hlavy.
 Ba! lecos trhne — někdy o neděli,
 tu ten se schmelí, tu se jiný schmelí,
 a slovo k slovu, krev se rozepění,
 že na hole to dojde v rozčlění;
 druhý to vidí, dlouho nemudruje,
 souseda líto, kmotra líto mu je,
 nuž ku pomoci! — Leč tu s druhé strany
 host vyskytne se nový, nepozvaný,
 a v dvojí tábor tak se rozdělíce
 před hospodou se pustí do pranice.
 Kdy taká rvačka — dopuštění Boží,
 tu jen co Jeník rázně se v to vloží;
 jen okem mrskne a, kdy jest mu zřítí,
 že sousedovi chtějí ukřivditi,
 tu vlastní život nemá proň již ceny,
 i do desíti dá se rozkácený,
 a slabší straně jma se pomáhati
 svou pěstí pádnou jako cepem mlátí,
 mlátí a buší, lev jsa mezi všemi,
 až protivníky svoje svazí k zemi:
 rameny, prsy přitiskne je, dusí,
 až jejich hole přeláme jim v kusy.
 Zkrátka — ať v shodě, ať již při pranici,
 byl Jeník vždycky prvním na vesnici.

V.

Přednosti také nedá nikdo jiný,
 ji nelze koupit za číš medoviny,
 leč lásky třeba, jaká srdci sluší,
 mít silné tělo, silnou mítí duši,

pak na vsi, v městě vtíp i rozum kusý,
 převahu takou posléz uznak musí.
 Převaha srdce, která přízeň budí,
 ni hrdopýška k pýše nepopudí,
 před takou vládou všickni šíji skloní
 a srdce všechněch brzy bijí pro ni;
 a když se takto prvý pokus zdaří,
 pak s tebou půjdou, kam chceš, mladí, staří.

VI.

Í Jeník taký skvělý osud míval,
 dokavád doma ve vsi rodné býval.
 Leč jiný osud usouzen mu v nebi:
 hejduka pánu bylo zapotřebí,
 Jan se mu líbil — odvezl ho z chaty
 do cizí země, někam pod Karpaty.
 Líto mu bylo domoviny chudé,
 ubohá víska sirotečkem bude!
 Otcova ruka synu požehnala,
 matička dobrá hořce zaplakala,
 srdečné „s Bohem“ junáci mu dali
 a dívky skrytě slzy utíraly,
 některé nelze ukryti tvář tesknou,
 jiné se opět slzy v očích lesknou.
 Bědují všickni — on by zoufal málem,
 leč hrdý tímto rodáků svých žalem,
 se srdcem těžkým, jež mu bolest dere,
 v němž vzpomínky a tužby tisícové,
 ukončil žalnou chvíli rozloučení:
 dal otcí, matce vřelé políbení,
 zobímal hochy, děvy růžolíci,
 dal s Bohem více, chráníu se zvonici;
 pak hrdě, rázně vsednul na komoně,
 a všem se ještě přívětivě kloně,
 by slzy zastřel zoufalého žalu,
 kozáckou píseň zahvízdal si v eválu,
 pak pásmo úvah spřádal klidně v duchu,
 ký osud čeká naň v tom světa ruchu.

(Pokračování.)

Jan hrobník.

Vesnická povídka ve verších.

Napsal VI. Syrokomla. Přeložil V. Pakosta.

(Pokračování.)

VII.

Jeník měl v dvorci živobytí blahé,
 zlatem a stříbrem stkví se šaty drahé,
 kabátec jemný těsně k bedrům pásá,
 z chocholu čapky raduje se, jásá,
 na plecích střelba, koník skáče hravě, —
 ó toté služba jako ku zábavě!
 Stříletí ruče naučil se k cíli,
 všickni jej sobě brzy oblíbili:
 pán k němu přilnul ve kratičkém čase
 a připojil jej ke svým střelců chase;
 ti jako bratří pravici mu dali,
 no, a dívky — také neprchaly.
 Veselý život! ale běda, běda,
 že Bůh dob zašlých zapomenout nedá,
 že dnem i nocí tesknost v srdci skrytá,
 k té rodné hroudě srdcem jeho zmitá!
 Vzpomínky stálé na rodinnou střechu
 snad ptáček nese pod křídélky v spěchu!
 Ten sladký větřík země milované,
 snad k němu schválně zradný vítr vane,
 by rozum zcela pomátl i vůli,
 by srdce jeho rozdrásal mu v pŕli...
 Myšlénky první s ranním vánku klidem,
 posílá nejdřív domů ku svým lidem:
 Jsou-li pak živi? zdraví? co as činí?
 otec i matka, domácí a jiní?
 jonáci, dívky, jak se asi mají?
 a zdali na mne ještě vzpomínají?
 Zda včera také bouře u nás byla
 a vichřice tam stromy nezvrátila?
 Snad Šimonova hruše za své vzala,
 bylať již vetchá, stará, vydoutnalá...
 Co s kostelní as děje se tam věží,
 kdo tance řídí tam dnes při mládeži?
 Zda Pavlův hafan dosud u vrat asi?
 zda žije dosud zvoník stříbrovlasý?...
 Ach, moje srdce divné věci tuší!
 Jistě kdos zemřel — takť mi teskno v duši!...

Kdy v neděli stál ve svátečním kroji,
 ach! — myslil sobě — kdyby takhle moji

mne uviděli rodičové staří,
 jak zdravou barvou líce moje září,
 i švihák Martin zastíněn mou slávou,
 by v žárlivosti pokrucoval hlavou!
 A naše dévy! jak by v líci plály,
 jak by se sladce na mne usmívaly!
 Byť úkradkem jen, po tají a skromně,
 přec ve dne v noci blouznily by po mně . . .
 Běda mně, běda! lepší kabát krátký!
 jen prostě šitý, z naší prosté látky . . .
 neb mezi chasou v tomto dvorském kroji
 cizincem byl bych v rodné víšce svojí;
 bych v šatě tomto stanul v rodném domě,
 i pes domácí pustil by se do mne . . .
 Nechci já vaše přemované šaty! . . .
 pusťte mě, pusťte do mé rodné chaty! . . .

VIII.

Čak často v dálku zraky upíraje
 v mlžinách hledal svoje rodné kraje;
 a aby strhal tužeb zradné sítě,
 myslíval sobě: — Jaké jsem to dítě!
 Nech touha hněte, srdce teskní, bolí,
 pán domů jíti přece nedovolí!
 Co tedy činit? Jeník touhou hyne,
 leč to zas mine . . . Ach už nepomine;
 ubohý Jene, že to bejlí prosté
 po rodné víšce tobě v srdci roste,
 a že již vzrostlo pomoci ti není,
 již je tam žádná ostří nevyplení!
 S tesknou tvou jako za trest s nebe,
 do rakve jednou položí již tebe!
 Jsou ovšem duše, jež dovedou více,
 honí se světem, stále doufajíce,
 jich srdce všude sroste páskou silnou,
 dnes ku vesnici, zítra k městu přílnou,
 tu vzduchem letí, tu se vodou plaví,
 ať zde neb jinde osud kroky staví,
 jim vesnou květen, vesnou také září,
 vlast jejich všude, kde se dobře daří.
 Jsou duše jiné onačejší ceny,
 jež vírem žití světem rozptýleny
 po svojích milých touží, hořem vadnou,
 až umoudřejí a pak s tváří chladnou,
 s úsměvem trpkým Nebi žal svůj sdělí
 Co máme počít? tak už osud velí!
 A zří-li osud že jich protivníkem,
 pak nutnost ta se musí státi zvykem.

A zvyknou sobě; — neradi neb rádi,
 zahradník osud, kam chce, tam nás vsadí,
 od břehů Indu třeba k Neapoli,
 ať nás to mrzí, ať to srdce bolí,
 v podněbí novém přivyknouti bývá.
 Litva — Neapol . . . utěcha tu zbývá:
 na Litvě jako v náruči jest matky,
 leč v Neapoli pomeranč je sladký,
 tam oliv stíny ochlazují líce
 a v Litvě jenom šišky borovice.
 Člověk rád nerad poddává se zvyku,
 až pomerančům zvykne poledníku;
 zvyk — přirozenost: jaké tedy divy,
 že mi již není v světě nad olivy?
 Jsou duše jiné, hlupci potřestění,
 již rodnou chatu nad paláce cení;
 jimž touhou k sósnám mizí palem krásy,
 jimž pomeranče, sladké ananasy
 tak nechutnají, ani nejdou k duhu,
 jak šťovík, řepa domácího luhu.
 Tak Litvanovi těžko radit bývá,
 jenž divosti své nikdy nepozbývá;
 jenž svoji chatu, bory zdumčivé
 na věky chová v lásce vroucí, živé:
 jenž, pomeranč kdy zlatem svým mu kyne,
 po šířce sosen tesknou touhou hyne;
 jenž kras a nádher dleje při bhnisku,
 po pústém boru, po žlutavém písku,
 jak po milence milý touhou zmírá!
 Tak tesknost srdce Jeníkovo svírá.
 Na stěnách vida lesknoucí se štítý
 přál sobě domek pouze slamou krytý;
 bláznovství divné jeho srdcém zmítá:
 on v kraji pšenky sní o snopu žita!
 Škoda tě, Jene, oblečený v zlatě,
 že stále toužíš po vesnickém šatě,
 že kdy tě láska panská oslňuje,
 zámecký přepych tebe obklópuje,
 k tě bídě otcův zíráš v roztoužení:
 jsi ztracen, Jene, pomoci ti není!
 Neboť když zánět schvátí tělo něčí,
 tu nemoc také už se nevyhlídí;
 lékaři dobře taký úkaz znají
 a latinským jej jménem nazývají.
 Jediný lék by se tu ještě hočil:
 dech toho vzduchu, kde se člověk zrodil,
 z domácí tekly sklenku vody máti;
 neb na věky se s štěstím rozloučiti.

IX.

Koučení s štěstím! — to tvůj osud tklivý:
 neboť tak brzy nespatriš své nivy.
 Vzmuz svého ducha, dokud síly stává,
 neb dlouhá cesta tebe očekává. —
 Rok tomu skoro, co se mluví všady,
 že nová vojska sbírají se v řady;
 a zvěst ta letí, roste — ba už jistá,
 neb také šlechta už své vojsko chystá;
 tu jednotlivci, tu zas houfce v taji
 do cizích končin hladce unikají!
 I Jeníkův pán, podnikavý v žití,
 kázal svým střelcům mundur zhotoviti:
 opatřil koně, zjednal píky, meče,
 a v kraje dálné vedl zástup v seče.
 Jan s bodrou myslí v řadách vojska kráčí,
 a když mu smutno, ano zrovna k pláči,
 pomyslí sobě: „Nechť si pláčou děti,
 šat nesmí voják slzou pokáleti!“
 Rád odskočil by do vesničky svojí,
 by otec starý požehnal mu k boji,
 svěcený peníz darovala máti,
 krajanům, vlasti mohl „s Bohem“ dáti,
 i děvám známým ruku tisknout vřele . . .
 Ale už času nezbývá mu cele:
 již trubka zvučí — na koni pán sedí,
 a jiskry kopyt, kam jen oči hledí.

(Pokračování.)

Jan hrobník.

Vesnická povídka ve verších.

Napsal VI. Syrokomla. Přeložil V. Pakosta.

(Pokračování.)

X.

hlomozu, v krvi, jak by svět už hynul,
tehdejší život v samých válkách plynul.
Diktator Gallův hromovými slovy
zadeklamoval světu epos nový:
za výrazy si obral valné čety,
a z houfců skládal světoborné věty,
taktem svých prsou armádu svou tužil,
za papír k básni půli světa užil.
A každá věta, každá hláska smělá,
jak mysl Tvůrce mocně světem ohvěla,
a v prsou lidských oheň rozdmýchala,
neb o velikých věru věcech psala:

Vylíčil Rómu krvavými tahy,
 Alpského horstva přibral strmé svahy,
 navštívil staré pyramidy svaté,
 Německou zemí prošel po dvakráte,
 hřbet Pyrenejí prořal piskovcových!
 A lidstvo plno nadějí jsouc nových,
 kdy ony črty zkrvavělé zřelo,
 za písmo Boha samého je mělo!
 Toť obyčejná byla cesta v mnohém,
 kterou se Titán ten stal polobohem:
 než velká báseň krvavého hesla,
 myšlenkou svou se k výši nepovznesla,
 jenom že dala větší rozměr k pýše,
 a pýcha Božské dílo nenapíše,
 nechť bledší barvou slova přioděje,
 či bouří střelby vzduchem rozechvěje.

XI.

Kid pevně věřil v poloboha svého,
 a miliony vojska válečného,
 u něho stojí; hodina co mine;
 o závod letí, kam jim jenom kyne,
 a vírem schvátí, kde proud jejich stane,
 mohutní, rostou v síly nevidané. —
 V krajinách cizích nebe neznámého,
 Jan statně válčil vedle pána svého:
 hrdinsky vstoupil se svým zdatným lidem,
 na hrozné pásmo horstva pod Madridem;
 a udatností že předstihnul druhy,
 gardistou starým nazván pro zásluby;
 že vůdcové si mužstvo jeho chválí
 vojenský křížek dostal u Alhaly;
 v Rakouské zemi na Vagrámské pláni,
 vojensky pokřtěn — ranou meče v skrání.
 Než vyhojil se — opět v řadách voje
 do Hispanie v nové kráčí boje,
 kde jasnou září stále nebe hoří,
 kde hojnost zlata, bláze v štěstí, v hoří,
 kde k slávočinům půda také vhodná,
 kde nejkrásnějších dívek země rodná,
 leč tesknou mysl z reka tváři bledé
 válečná vřava zahnat nedovede.
 V čas odpočinku, kdy spí soudruhové,
 a váleční je kolébají snové,
 o boji, plenu, nebo o zábavě —
 jinačí snové v Jeníkově hlavě:
 ač rytířsky mu buší srdce v těle,
 on o své víšce snívá noci celé,

za zvuku polnic, bubnu válečného,
 vynáší se před ním obraz vísky jeho;
 Tichounký slyší zvoněk na klekání,
 skřivánka slyší zpívat píseň ranní,
 slyší, jak rybka vymrškla se v brodě,
 slyší, jak ladí housle na hospodě
 spí na podlaze, v dáli, ve cizině,
 a blažen ve snu o své domovině!
 Snad někdo řekne, to věc povědomá,
 Jeník as nechal svoji milku doma.
 Ne! srdce jeho dosud volno všady;
 opustil vísku ještě příliš mladý;
 a ve vsích cizích — kdež by možno bylo,
 by se též hezké děvče narodilo?
 Rád míval dívky doma v tance reji,
 však nepřilnul tam k žádné horoucněji.
 Milenka jeho — ó ta zcela jiná,
 a nazývá se: dálná domovina,
 s tím vonným vzduchem, stříbrojasnou vodou,
 s tím lidem, kaplí, lesy nad hospodou,
 s prástkami svými, svými besedami,
 s blankytem jasným, nebem pod chmurami.

XII.

Pět roků slouživ, mnohé přestav boje,
 zachoval Jeník dávné srdce svoje,
 stále v něm obraz svojí vísky míval,
 stále o domku svého otce sníval:
 zda jej kdy spatří? kdy a jak se vrátí?
 Snad Bůh se přece ráčí smilovati,
 již srdci milé probleskuje ráno:
 vojsku v ty strany jíti přikázáno,
 an podmanitel k nejvyšší spěl slávě,
 bylť osmistý a dvanáctý rok právě.
 Císařský orel zavlál křídly svými,
 nad štandárami Korsickými,
 na sever, východ perutěmi mává,
 a dvanáct plemen jako vroucí láva,
 řítí se, syčí, oddychuje parou,
 pobořit chvátá pevnost Kremlu starou.
 „Rychlostí blesku ručej v dálku spěje,“
 (tak onu dobu popisují děje.)
 „Želva by mohla závoditi s námi!“
 Durdí se Jeník, — bodá ostruhami
 i vzdou clumá, koně pobádaje:
 „Aj tamo Němen, tam už rodné kraje,
 aj větrové již tam s té strany vanou,
 již spatřím svoji vísku milovanou!

Ó jak se všickni sběhnou, vítajíce,
 jak otci, matce zlíbám dobré líce!
 Povím jim, povím, kterak jsem se snažil,
 kde všude byl jsem, co jsem viděl, zažil —
 ó kterak žasnou, kterak se mi diví!
 Ó Bože, Bože, jsou-li jenom živi?
 Jsou-li pak zdrávi? jak se pořád měli?
 anebo snad už na mě zapomněli?!

XIII.

Již přešli Němen — dorazili Kovna.
 Jeníka blaží radost nevyсловná,
 že srdce z prsou může vylétěti:
 „Již domů mil jen něco ku dvaceti . . .
 Toliko dvacet, ó jak jest to málo!
 vždyť tisíc mil mne dříve dělivalo
 od mojich milých . . . prchnu před četami!“
 A znova bodá koně ostruhami;
 leč potlačuje mrzkou choutku zrady,
 neb přísný zákaz opustiti řady:
 což kdyby jej jak zběha zastřelili . . .
 „Zemřítí nyní! . . . Bože, Bože milý!
 když jsem už skoro u domácích sadů!
 Ne! nepředjedu, neopustím řadu:
 tak osud káže, tak to stav můj velí . . .
 jen kdyby stále zvolna nekráčeli,
 lezou jak rači, proč tam přední stráží
 zrychlití kroky vůdci nepřikáží? . . .“

(Pokračování.)

Jan hrobník.

Vesnická povídka ve verších.

Napsal Vl. Syrokomla. Přeložil V. Pakosta.

(Pokračování.)

XIV.

Konečně vojska k Vilnu dorazila.
Jak černá chmura tesknost zahalila.
Jeníka čelo — tajně šepce slova:
„Již jenom osm mil jsem od domova . . .
Leč kdo ví, jaké monarch chová plány?
snad pochod změni zcela v jiné strany?
V pravo? či v levo? . . . Bože dobrotivý!
což by pluk minul moje rodné nivy?
Ves moje v levo — právě v tomto směru . . .“
Leč mysl vládců zahalena v šeru
jak mysl Boží, tajná, nepojatá,
jich právem slovo, vůle jejich svatá.
A Jeník víckrát, v stálém rozechvění
se pána tázal, jaké nařízení
z tábora přišlo? — Tajno však i pánu,
pluk kudy hne se, kdy a v kterou stranu.
Konečně došla zpráva zdrcující:
„Pluk jízdy dá se v pravo po silnici;
nech za dvě hodin vojsko pohotově.“
Co tu se dalo v duši Jeníkové
nesnadno říci . . .

Od domácí nivy
zas odhání jej osud nepříznivý!
Již blízkostí se její duše chvěla.
Teď dlouhá léta, nebo věčnost celá

zas odloučiti může nešťastného
 od míst, k nimž stále spějí touhy jeho!
 Již prchnouti chtěl — hanba prchnout z boje,
 vojenská kázeň má též práva svoje;
 kdo dal se cestou toho přesvědčení,
 již nepodlehne v žádném pokušení;
 srdce mu puká, temnost halí oči,
 leč jako padouch z řady nevybočí.
 „Neprchnu podle!“ řekl Jeník k sobě,
 jak mrtvý svěsil v sedle ruce obě,
 popatřil v levo, tam kde jeho niva,
 a mysl trudná, mysl zoufanlivá,
 se s vánkem větru u domova staví:
 „Zůstaňte živi! zůstaňte tam zdraví!“

. XV.

Nech tobě poví dějepisu čteny,
 nech stařec poví o hůl podepřený,
 o strašných vojích, jež se krajem brali,
 naději, postrach všude vzbuzovali —
 kde zvítězili, kde jsou poraženi?
 Možajsko, Smolensk nedá rozluštění.
 Zeptej se ohně, sněhu, ptej se vody,
 kam že se děly měst a vesnic rody?
 na bojovištích ptej se suchých kostí,
 u Chvaly ptej se v nebes výsokosti.
 S tesknoutou v srdci, se svou ranou v čele
 Jan sdílel s pánem všecky strasti vřele;
 vítězný, slavný, leč i žalostivý
 je osud vedl na domácí nivy,
 u Moskvy, kdy se bitva rozzuřila,
 pánovi kule ruce urazila;
 Jan odnesl ho z válečného hřmotu
 a zachoval ho takto při životu.
 Pak s láskou v srdci, s trpělivou lící
 jej přes půl roku hlídal v nemocnici.
 Když trochu lépe bylo mrzákovi,
 tu Jeníkovi nastal úkol nový:
 Na nuzném voze, v selském přiodění,
 jak pán, tak sluha, oba zuboženi,
 jeden i druhý, jak hrob tichý — chorý,
 jeli se ukryt za Karpatské hory;
 v chvat veliká je poháněla píle . . .
 do visky Jana měli jen dvě míle;
 leč chtěce býti rychle za horami,
 nesměli času mařit oklikami.

Jen kdesi v krčmě, z pola vypálené,
 se s mužem sešli z visky oželené;
 ten vypravoval jako krajan pravý:
 že všickni živi, že jsou všickni zdraví,
 jenom že otec Jeníkuv již v hrobě,
 jenom že matka stená ve chorobě,
 jenom že ve vsi nepřátelé byli
 a několik tam domů vypálili,
 že ten už ženat, nebo ta se vdala,
 zvonice stará že už za své vzala;
 ostatně všecko jak to dříve bylo —
 v Janově visce nic se nezměnilo.

Na vojně Jeník časté tuchy míval,
 o smrti známých, o požáru sníval,
 a srdce jeho, ano v letech květných,
 doznalo takých útrap bozpočetných,
 již otupělo; plakat nelze zhola;
 „Bože můj, Bože,“ jenom časem zvolá,
 „buď vůle tvoje ve všem, vždy a všude,
 o já to tušil, jak to jednou bude!
 Otec můj mrtev, matka k smrti stená,
 a viska pro mě na vždy uzavřená!
 Ó bych tam pouze hodinku směl dlíti,
 a požehnání matky vyprositi,
 hrob otcův spatřit, zočít známé líce,
 navštívit zhytky rumů ze zvonice!
 Leč není času!“ — Dále pospíchali;
 pán cestou slábne; bouře již se valí.
 Jimž Vagram, Madrid klestil k slávě stezku,
 dnes pozbaveni veškerého lesku,
 s mrzáckým tělem, v duši zoufající,
 se toulat musí ze vsi do vesnice,
 a že jest vojnou všecko v bídě, v psotě,
 dnes putovati musí o žebrotě.
 V Karpatské hory šťastně dorazili:
 dvůr jindy slavný, všecek zasmušilý,
 dnes žalostivě vítá svého pána:
 zarostla cesta, rozbita jest brána,
 nádvoří tiché, prázdno všeho ruchu,
 komnaty plny úmorného vzduchu,
 neb čelěď dvorská plna rekovnosti,
 ve vojně kdesi složila své kosti.
 Pán tady s Janem pozůstali sami,
 a bavili se svými vzpomínkami;
 zbylať jim jedno poraněná těla,
 bolesti v duši, oslavená čela.

XVI.

Jan jako vždycky po domácím kraji
 jen slzy roní, zármutek svůj taji
 leč vrátiti se? uchraň, dobrý Bože,
 toť jak by v srdce vrážel dýky, nože!
 vždyť odměna mu zde též uchystána:
 hříchem by bylo opustiti pána.
 Janovi zvyknul ve své kruté muce,
 podat mu jídlo nesmí jiné ruce
 než Jenikovy — škoda jest ho, škoda!
 Kdo nakrmí ho? kdo mu nápoj podá?
 kdo pot mu setře, kdy jej v tváři moří?
 kdo o slavných s ním bojích pohovoří? —
 Leže jak Lazar na bolestném loži,
 let třicet čekal pokyn vůle Boží.
 Po třicet roků do poslední chvíle,
 jak vlastní matka, nelituje píše,
 jej na bolestném lůžku Jeník hlídal
 a různý způsob úlev vymýšlival;
 krmil jak děcko, bavíval jak děcko,
 oblíbiv si jej v světě nade všecko,
 nad vlastní život — ano, ku podivu,
 nad svoji vísku, nad domácí nivu!
 Neb do své visky nešel by již domů,
 nebyl by vzácným tam už praníkomů;
 zde však že služby třeba ubohému,
 jej pouto lásky přivinulo k němu
 hned nebylo mu věcí tuze milou,
 pak k němu přilnul, přilnul takou silou
 že oběť tato nutností se stala
 a k nové lásce srdce pobádala.
 Taková shoda nastala v jich duši,
 že pomyšlení svého pána tuší;
 i bez lékaře, srdcem pozoruje,
 zda bolest větší, neb se umenšuje,
 zda pán se zbudil, nebo dosud v snění.
 Ó takým sluha obyčejný není!
 Neb kdyby sluha ctil tě sebe více,
 a každé přání vyčetl ti z líce,
 tvé zvyky poznal během dlouhé služby,
 přec neuhodne bolu ni tvé tužby
 a neoznámí dlouhé ve chorobě,
 bude-li lépe, nebo hůře tobě,
 zda bol se menší, nebo vzrůstá trýzeň?
 Ó chceš-li zkusit lásku nebo přízeň,
 ni korce soli, ani díže chleba,
 leč utrpení k také zkoušce třeba!

Kdo s tebou cítil v bolesti a trýzni —
 křivdil bys jemu, zkoušeje ho v přízni;
 svěř jemu směle život svůj i zdraví:
 ten věčně věků jest tvůj přítel pravý!

XVII.

Tak v službě lásky, blaha s klidnou tváří,
 dočkal se Jeník klopotného stáří.
 Leč cestou žití čekaly naň všudy,
 jen opuštěnosť, jenom bol a trudy.
 Pán přebohý v hrobě složil kosti
 Jan, jenž mu sloužil s takou přichylností,
 jenž vlastní život vléval v nitro jeho,
 svým duchem sílil duši ubohého
 se roznemohl; — již se za to mělo,
 že duch opustí vysílené tělo:
 neboť když pána v hrobku ukládali,
 půl Jeníka s ním tehdy pochovali,
 půl myslí soudné, nad to chtění všecko,
 že byl jak slabé, opuštěné děcko.
 Tak stoněk chmele, chorý, zakrsalý,
 kdy lidé jeho oporu mu vzali,
 uvadá, hyne, jako by jej hoře
 zžíralo tesknou touhou po opoře!
 Strom chorobný se o tyč podepíral,
 Jan oporou sám svému pánu býval:
 bol srdce zžírá, život jemu krátí,
 že nemá komu službu prokázati,
 že nikoho už v světě nemá k sobě,
 jehož by hlídal, krmil jako robě!
 Dle postavy i tváři otupělé,
 zdá se, že Jeník ztrácí rozum cele:
 Bledý jak příznak, ponuře se dívá,
 rukama máchá, k sobě hovořívá,
 provádí bitvu, čety do řad stává,
 písničkou milou z dávných dob se baví,
 tu jak by střílel — tu se v hlavě kříží,
 že v černé oči Hispanek se hříží,
 že tamních krajin nebe nad ním plane
 až u jiného předmětu zas stane:
 Útokem žene, jaté vězně vodí,
 o pomoc volá, že se sněhem brodí,
 tu opět s pánem po cestách se plouží,
 tu ubožáku za nemoci slouží,
 tu s pohřebními ubírá se davy,
 pak stěžuje si na bolesti hlavy . . .,
 že v ní cos šumí, buší, jako by v ní koval . . .
 Již šílenství se příznak dostavoval,

kdy přepjatostí nitka rozumová,
 se přetrhne a nespojí se znova.
 Leč v tomto šumu, bušení a vřavě,
 se jiné čivy budily mu v hlavě.
 Jako kdy ševel s dalných stromů splývá,
 jako kdy slavík letní nocí zpívá,
 a tento ševel i ta píseň sama,
 jest taká milá, dojemná a známá,
 taková právě, jako echa vzruchem,
 znivalá druhdy rodné země vzduchem.
 „Ano . . . to vánek domácí jest nivy,
 to skřivánek jest, posel přívětivý,
 tam šelest sosny, tamo plané hrušky,
 tam šalmaj z lučin zvučí u pastušky,
 tam vozy skřípou, s obilím se klatí,
 tam známé psíky slyšet zaštěkati,
 vůz tarský hrčí po drsnaté dráze . . .
 Bože můj, Bože! ó jak jest mi blaze!
 ó jak jsi dobrý, Otče můj a Pane,
 že slasti vracíš vlasti milované!“
 Pokleknul Jeník, v slzách rozplývá se,
 a rozum jeho vrátil se mu zase:
 jen láska k vlasti, k rodné vísce jeho,
 dovedla vzkřísit ducha stísněného,
 zahřáti nádro vznětem dávné písně,
 kajcník skončil tresty své i tísně.
 Pán jeho mrtev — co jest po tom komu,
 kdyby se nyní k stáří vrátil domů?
 Lidé se diví, odkud taká změna?
 odkud ta mysl svěží, omlazena?
 odkud ten klid a výraz líce zdravý?
 proč již sám s sebou více nerozpráví?
 Pookřav zcela neměl více stání,
 odešel, nedav nikde s Bohem ani;
 myslí, že chodí po žebrotě v kraji,
 a vzpomínky naň v dvorci zanikají.

XVIII.

On zatím s vakem, nadšen vroucí touhou,
 podniknul cestu víc než sto mil dlouhou.
 Měl něco peněz; ale neleká se,
 že padne v ruce zákeřnické chase,
 neb úctou k stáří všude Slovan slyne.
 Zajde si na noc, v krčmě odpočine,
 a časně ráno, sotva kohout pěje,
 rychlostí ptáka dále cestou spěje.

(Dokončení.)

Jan hrobník.

Vesnická povídka ve verších.

Napsal VI. Syrokomla. Přeložil V. Pakosta.

(Dokončení.)

XIX.

Za měsíc Jeník, štěstím oplývá,
s návrší spatřil svoje rodné kraje;
a jako poutník odolá jen s těží,
Jerusalemských kdy dostřehne věží,
by na tvář nepad — taká divná síla
Jenika přímo k zemi porazila.
Zasmál se, vzkřiknul, sladké slzy roní:
„Ach, to má víska! ach, to oni, oni!
ach už jsem u nich, již jsem přišel k cíli!
ó Spasiteli! ó můj Bože milý!...“

Povstává, hledí, žal mu v duši padá:
„Kde naše chata? Aj, tam stromů řada!
Otec i matka v hrobech pod lipami...
leč starší bratr! příbuzní a známí!...
A kdež je kaple? chata hlídačova?
hospoda jiná... a jak pěkná, nová! —
Tam koně pasou — neděle čas milý,
kam Řehořův se poděl koník bílý?
Jistě ho prodal — o jak chybil... škoda:
byl to kůň bystrý... a krev není voda...
Kde se tu vzaly tyto mladé hrušky?
kde hruše stará, jež tam u pastušky
samotná stála druhdy na pahorku, —
ó co v ní ptactva hnízdívало v horku!...
Já bídny člověk!... Bože umučeny!
jaké tu změny! jaké divné změny!
Kde staré olše, jež tu jindy stály,
kdo podřal kmen, kde čápi hnízdívали?...
Obilí nízké a jak jest ho málo...
a jindy po pás mi až dosahalo!...
Potok se zúžil — v cestách bláto všady...
mne nešťastného, co to vidím tady!
Kde moje víska, stromky, moje strouhy?...
Jeník se zachvěl — a zas plný touhy
ku zemi klesnul, bolné slzy leje:
„Ach duše moje tady neokřeje!“

XX.

Šel do hospody; — tam, že svátek právě,
 jest hlučno, živo jako o zábavě:
 Děvčata, hoši . . . pravda to, či snění?
 tu ani jedné známé tváře není! . . .
 „Ó lidé dobří!“ (ptá se ostýchavě),
 „jste-li pak zdejší? aneb jen v mé hlavě
 tak zdálo se mně?“ —

— „A kdo vy jste asi?“
 vesnických hochů ozvaly se hlasy.
 „Jsem Jeník Skiba — neznáte mne v chvatu?
 na konci ve vsi mívali jsme chatu . . .
 Kde moje chata?“

„Ty jsi podnapilý:
 zde Skiba žádný nežil, brachu milý.“
 „Jak pak že nežil?“ — jiní odvětili —
 „já slýchám, že zde Skibové kdys žili,
 leč vymřeli už. — Poli nad hřbitovem,
 se ještě podnes říká „na Skibovém;“
 teď jsou tam lada.“

„Kde jest Šimon Žloba?“
 „Ten dávno mrtev; jeho syni oba
 u studně bydlí, tam v té nové chatě,
 tam právě stojí, snad je dosud znáte.“
 „Neznám těch tváří! . . . a kde Sekyra je?“
 „Ten dosud žije, zvolna umíraje:
 v starobě život změřen na hodiny!“
 „Ten nejmladším byl z naší omladiny,
 a jak rád tančil!“ —

Tu smích nemá mezí:
 „Vám, stará vojno, něco v hlavě vězí!
 Již deset roků chůďas jak kůl v plotu
 o berlích chodí po vsi na žebrotu.“
 Umlknul Jeník — z velikého bolu,
 dal sobě sklenku, posadil se k stolu,
 a že své známé dobře v mysli chová,
 na hochy, dívky doptával se znova.
 Leč každou chvílí propukne smích nový,
 neb dávní lidé, známí Jeníkovi,
 buď vymřeli už, nebo odsud vyšli,
 a nikdo ve vsi na ně nepomýšlí,
 a z oných děvčat, jež ho druhdy znaly,
 sotva dvě staré babky pozůstaly.

Otázky další Jeník stlumil v duši
 krev v jeho řádu horoucněji buší,
 vyklopil sklenku, sklíčen myšlénkami:
 Tu sami bratři, příbuzní a známí,
 jej neuvítá žádný úsměv vlídný!
 „Ó Bože, Bože, jak ten život bídný!“
 Tu jeden soused věku obstárlého,
 od konce jizby přišel k stolu jeho:
 „Hoj, starý brachu! nač se trudy mořit?
 musím si s vámi blíže pohovořit.
 Zda do opravdy naši vísku znáte?
 či, jak tam praví, na cestu se ptáte?
 Leč pozoruj ves vám povědoma,
 neb znáte jména jak byste byl doma.
 Vy že jste Skiba, který? z které chaty?
 Již dávno odtud?“

„„Již rok čtyřicátý.““
 Tu mládež znova do smíchu se dala:
 „„Ve jménu Otce . . .““ čela znamenala.
 „„Šílený člověk! již ho paměť klame,
 myslil, že najde všechny svoje známé!
 Tam Petr žebrák s Martou tančí právě!
 Pohleďte, brachu, jak jim to jde hravě!
 Ó Marta dneska první tanečnicí!““

Tu starý Jeník skroutil vousů kšticí,
 pohladil bradu, udeřil v stůl bílý,
 až na něm všechny sklenky poskočily,
 z úst od Slavkova zahřměl rozkaz pádný:
 „Teď konec žertům! nejsem cucák žádný!
 Koho z vás stisknu — Bůh mu odpusť hříchy
 pak přestane si z Petra tropit smíchy!
 On (jest-li pravda) na nohu jest chromý;
 vy mrzáci jste zjevní, povědomí,
 mrzáci v hlavách! . . . Kdo se Martě směje,
 na pěstě zvu ho — ať si mne jen přeje
 To bylo děvče počestné a pěkné!
 kdo mi to upře, ten mě nezalekne,
 zmohu jich deset! . . .“

Mládež všechna zbledla.
 „„Ten dělá, jak by hnidovka naň vsedla!““
 zamručel jeden — druhý opět dodá:
 „„Považte, kmotře, krev že není voda!
 Snad jest to pravda, oč mu právě běží,
 že stará Marta byla děvče svěží.
 Nechme to platit, když už jinak nechce . . .““

Když celá obec takto zticha šepce,
Jan utřel slzy, než mu s očí sletí,
a dopiv řekl:

„O vy děti, děti!
neznám vás věru, neboť nejste moji.
Zde dnes už víska zcela jiná stojí.
S vašimi dědy dobře jsem se znával,
s vašimi otci, píval, tancoval —
k nim nyní půjdu . . . Hola, kdo chce zlato?
kdo na váš hřbitov dovede mě za to,
a ukáže mi v země hlubokosti,
kde vašich otcův, vašich dědův kosti!
K nim jest mi jíti, svými vzpomínkami
je pozdraviti jako starý známý.
Ať v jejich uších slova má jim zvoní,
a Jana Skibu poznají hned oni!
Na jejich slávu připiti mi třeba.
Hoj, hospodáři, dej sem medu, chleba . . .
dej chleba, soli jako předci staří,
že všickni noví ve vsi hospodáři
na chlebě, soli dosud účast berou . . .
Já přišel do vsi s touhou tisícovou,
a ještě všickni moji známí, milí,
obydlí nová v rakvi vyvolili,
půjdu k nim s darem — jak se k známým chodí . . .
hoj! na váš hřbitov kdo mě doprovodí?“
A dukáty dva z měšce vyndat chvátá.
Leč nikdo z obce nedotknul se zlata,
jen jeden soused řekl, dopiv plaše:
„Já ukážu ti staré hroby naše.“
A Jeník zmládnuv, jarý, všecek jiný,
vzal láhev vodky, láhev medoviny,
a za průvodcem, kříž kde cesty značí,
na hřbitov chvátá, co mu síly stačí.

D o s l o v .

Pocoval na hřbitově a hned za svitání,
do vesnice si vyšel, po známých se shání
leč ze všech jen dva starce choré našel s těží,
a jen dvě ženy staré — druhdy děvy svěží,
při nich se zotaviti doufal v této chvíli,
leč ony tak jak víska též se proměnily:
život ovál jich duše chladným dechem stáří,
ač dosud hovornými — nic jich nerozjaří:

čas vtiská jim svou pečeť, v srdci rozdmychuje
 žár sobectví, jak v líci vrásky zůstává;
 Jeník, jenž znal jich duše květy obsypané,
 jenž s počátku se těšil, že v nich život plane,
 kdy zřel, jak tělo, duše bídně zakrsaly,
 rmoutil se, že též ony živý pozůstaly.
 Živými na vždy zhrdat umínil si všemi:
 svět jeho, jeho víska dávno v chladné zemi!
 Najal si byt a denně, sotva den se rdívá,
 z lůžka se rychle vzchopí, jídla neshánívá.
 Zajde si do hospody, láhev medu koupí,
 by lidem, kteří v lásce nebývali skoupí,
 připil na jejich hrobech. — A tak denně z lidí
 jej ten zas onen bloudit po hřbitově vidí;
 a tlupa dětí, která před ním prchávala,
 hrobníka Jana jméno přezdívkou mu dala.

Týž kabát stále nosí, hlavu k zemi chýlí,
 Jan hrobník každodenně chodí na mohyly,
 před kříži poklekává, medovinu lije:
 „To mému Řehořovi! Nech můj Blažej pije!
 Řehoři, zpomínáš si? Tys byl chlapík čilý!
 jak ministranty víno z konvičky jsme pili?
 Ó tebe jako bratra miloval jsem vřele,
 a tebou připijím zde na zdar více celé;
 ty rozdělíš se s bližním o poslední mžikem,
 máš ale jednu chybu — že jsi záletníkem,
 že miluješ, Řehoři — smlčeti to stěží,
 jinochy jako děvy — a to nenáleží.
 Běží tu o dvě babky — odpusť, bratře zlatý,
 buď pouhý klam to srdce, nebo bolest ztráty.
 Já nezamýšlím znova bych se zamiloval!“
 Tu Jeník máchnul rukou, hlavou přikyvoval,
 přešel a opět jinde nad hrobem se sklání:
 „Blažeji! Neslyšíš mě? Máš to tvrdé spaní!
 Tys vojákem chtěl být — žár ti v očích blyští,
 ty chtěl jsi vidět vojnu, jak tam kule sviští!
 Hleď, já byl v Hispanii, viděl kruté seče,
 v Smolensku, Němcích byl jsem — všude kde krev teče!
 Víš to? Ó jakáž hrůza! Člověk mnoho snese,
 v důvěře v Boha, v účel, pro nějž bojuje se!
 Obyčejné to kule... fičí... trefí... mijí,
 leč toho, kdo se vrátil s nezlomenou šíjí,
 jak vítají pak věnci, křížky, oslavami!
 Blažeji!... škoda, škoda, že jsi nebyl s námi!
 Zde trochu medoviny přinesl jsem tobě:
 leč pravda, ty jsi mrtev — Jeník zavdá sobě.
 Nastaly jiné časy! kde se skrýti láji:
 hrobníkem všickni lidé mě zde nazývají!

Než co mám sobě počít? Prchám lidské zloby,
můj domov, kostel, krčma — to jsou vaše hroby,
i u mne v srdci hřbitov — jsem jak mrtvol všady,
ký tedy div, že raděj scházíme se tady,
než bychom ruku živých tiskli ve své dlaně,
oni se stydí za nás — styďme též se za ně!“

Tak ode hrobu k hrobu pije, truchlí, plesá, —
pak rozpláče se, — pláče — v náruč spánku klesá, —
na noc se vrací v chatu — zítra bloudí znova
leč rok od smrti pána blíže u hřbitova,
s pohárem našli tělo — věčný spánek spalo,
v poháru ani kapky medu nezůstalo,
nic tedy po šilenci lidé nezdělali:
leč přece ten Jan hrobník — zjev tak roztomilý.

